

вняването, което се прави по предложения начин, се извършва известно приравняване и с оглед на твърде малката продължителност на работния ден в останалите сезони на годината и особено през зимните месеци.

И предложеният метод на преизчисляване е с условно значение и може да даде само приблизителни резултати. Неговото предимство е това, че се избягва едно предварително преизчисляване на трудодни в човекодни и се работи повече въз основа на фактически отчетни данни.

Ще трябва от друга страна и тук да се отбележи, че изчисляването в същност е необходимо почти само за работните сили в растениевъдството и би следвало да се прави само за растениевъдството и по данни, отнасящи се до областта на растениевъдството.

Основно разрешение на въпроса може да се получи, като се отчита редовно и постоянно по месеци средният брой заети в стопанството кооператори и изработените от тях човекодни.

Броят на заетите в другите групи стопанства (частни, лични стопанства и обществени стопанства) и броят на всичко заетите в селското стопанство лица се е определял и ще следва да се определя по пътя на различни преизчисления, поради липса на преки данни относно тези други стопанства. У нас броят на заетите в тези стопанства лица е определен досега по данните на ежегодните преброявания през м. юни на активно заетите работни сили. Тия данни са обаче данни за броя на заетите лица към една определена дата и то дата с относително най-голямата заетост на работните сили в селското стопанство (31. V.), независимо от не особената надеждност на събираните данни от гледна точка на пълнота и достоверност.

Изчисляването на среден брой заети през годината работни сили в частните стопанства може да се извърши посредством преводни коефициенти, изчислени въз основа на бюджетни данни. По бюджетните данни относно наблюдаваните частни стопанства може да се намери броят на заетите лица през м. май или по-точно през м. юни и броят на същите средно за годината. С коефициента на съотношението между общата средна годишна и месечната за юни цифра за заетите лица се умножава цифрата за броя на лицата общо в частното стопанство по ежегодното преброяване.

Аналогично на този начин може да се изчисли среден брой заети лица в стопанствата на занаятчии, служещи, работници и др. Този начин би могъл да се приложи и относно заетите работни сили в личните и спомагателни стопанства на кооператорите. При годишните преброявания на работните сили като работни сили в личните стопанства се броят обаче само лицата, заети изключително с труд в тия стопанства.

Един видимо по-опростен начин на изчисляване на труда в личните и частните стопанства е пресмятането на този труд (както и на продукцията) по стопански единици-домакинства въз основа също на бюджетните данни. По средния разход на човекодни в домакинствата, за които са събрани бюджетни данни, се изчислява количеството човекодни за всички домакинства от тоя род — предпоставка, направена, че средните за наблюдаваните домакинства са представителни средни и за общата маса на домакинствата. Методът има това предимство, че бюджетните наблюдения се правят по домакинства, че броят на домакинствата е величина по-постоянна и известна, отколкото са лицата в тях. Друго предимство е, че въз основа на същите бюджетни данни, може да се изчислява продукцията средно на домакинство и общо за сектора.